

Temabrosjyre

Militarisering i nord

WILPF Norge
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED & FRIHET

IKFF

«Forsvaret» i nord

I Nord-Norge ligger 5 viktige enheter for militær aktivitet:

1. Lyttestasjoner og overvåkings-enheter
2. Testsenter for rakettutskyting
3. Nedlesestasjoner for satellitter i Tromsø, Vadsø, Svalbard og Antarktisk
4. Flyplass
5. Store arealer er ekspropriert til garnisoner og øvings- og skytefelt

Militær-sivil samarbeid

«Nordområdene er regjeringens viktigste strategiske satsningsområde, og Forsvaret har en sentral rolle i dette. Det å ha gode skyte- og øvingsmuligheter handler også om tilstedeværelse. Samtidig er det viktig at Forsvarets aktivitet kan foregå i sameksistens med det lokalsamfunnet det er en del av. En positiv bieffekt er at det legges igjen betydelige beløp lokalt, ved at de kjøper varer og tjenester», sier myndighetene. 760 millioner ble satt av i 2015 til å styrke den militære beredskapen i nord.

Svalbard

Svalbard Satellittstasjon (SvalSat) har kontakt med de polare satellittene på hver eneste runde de tar (14 av 14 runder i døgnet). Data fra 100 satellitter gjør SvalSat til en kommersiell millionindustri. Ifølge Svalbardtraktaten, signert 1920, skal Svalbard være en nøytral og avmilitarisert sone: «Norge [forplikter] sig til ikke å opprette eller tillate opprettet nogen flåtebase [...] eller anlegge nogen befestning i de nevnte egner som aldri må nyttes i krigsøyemed.» Lars Fause uttalte i mars 2010 «Styring og nedlasting av data fra militære satellitter, eller videreformidling av data til offensive militære operasjoner er eksempler på prosesser som ikke er tillatt.» Antarktistraktaten ble undertegnet i 1959 av 12 land; i dag har 45 land undertegnet traktaten. Traktaten støtter vitenskapelig forskning, forbyr militære aktiviteter og gruvedrift for å beskytte Antarktis økosone. TrollSat er en norsk satellittstasjon som har tett samarbeid med SvalSat og som er vært ettertraktet av den internasjonale satellitt-industrien.

Militært nærvær

Miljøovervåking og Norges enestående posisjon innen polarforskning framheves som årsak til at Norge er så engasjert i dette arbeidet. Den eventuelt militære bruken ved stasjonene er av sikkerhetsgrunner unntatt offentligheten. Ifølge Kongsberg Satellitt Service er alt basert på tillit.

Cyberforsvaret

Operasjoner i det militære er lagt opp til å få det meste av sin informasjon fra satellitter ut i verdensrommet, nedlastningsstasjoner eller radaranlegg på bakken. I Norge og Sverige har utviklingen av droneteknologi og støtteinstallasjoner skjedd med støtte fra staten.

Flerbruk

Forsvaret utarbeider Flerbruksplaner og mener at deres virksomhet i nordområdene ikke forstyrrer næringsdrift og friluftsliv. Samiske områder blir sterkt berørt og reindrift blir vanskelig. Sårbar natur med 3 – 4 måneders vekstsesong kan medføre at det tar 15 år å gjenopprette beiter. Dessuten påføres rein stress midt i «*matfatet*». De Nordiske samebygdene er sterkt berørt av regjeringenes avtaler som tillater bombetesting og -øvelser. Land er blitt konfiskert, stikk i strid med artikkel 30 av FN-deklarasjonen om urfolks rettigheter.

Norge med ryggen mot Russland

Norges kyst 100 915 km lang, med 239 057øyer. Å være del av en forsvarsallianse kan virke fornuftig. Men Norge påla seg noen restriksjoner i forhold til NATO-politikken. Disse restriksjonene gikk ut på at det ikke skulle være atomvåpen eller fremmede militærbaser på norsk jord i fredstid. Det skulle heller ikke avholdes NATO-øvelser i Finnmark og Nord-Troms. Da NATO vedtok sin «*out-of-area*» -strategi ble vi blitt dratt inn i kriger og konflikter som har lite med våre fjorder og lange kystlinje å gjøre.

Nedrustning og avspenning

Norge hadde en aktiv avspenningspolitikk ovenfor USA og Sovjetunionen på 50 og 60 tallet. Vi gikk inn for atomnedrustning og har strukket oss langt for at dialogen med våre naboer i øst skulle vedvare. I årenes løp har grensehandelen i Kirkenes utviklet seg igjen, gatenavn er på norsk og russisk, for å nevne noe.

Ressurser under press

Nordkalotten er under stadig press for utnyttelse av ressurser. Transporten mellom Asia og Europa er 30 % kortere gjennom nordøst-passasjen. Om det blir lønnsomt å utvinne olje i havområdene vil økt virksomhet gi større utgifter til norsk sivilt beredskap.

Sammenblendingen av det sivile og militære

Utfordrende klima gir utfordrende muligheter for øving i Nord. Forsvaret har satset stort på bygging og utvikling av infrastruktur, dette setter sitt preg på landsdelen, sosialt og økonomisk. Dette «*kommunalt-militære komplekset*» eller «*samarbeidet*», blir sett på som bra for lokalsamfunnet. Ved et konstant nærvær og avhengighet av Forsvaret for å løse oppgaver for fellesskapet taper de demokratiske prosessene og det skaper en todeling i samfunnet; En militær del som blant annet har gratis utdanning, tannlege og transport og en sivil del som må forholde seg til storsamfunnets prioriteringer.

Hva tenker WILPF Norge om situasjonen i nord?

Allerede i 1948 var det snakk om et nordisk forsvarssamarbeid, det tok sikte på å være en atomvåpenfri region og bygge på vår felles historie med demokratier og fredelige løsninger på konflikter. I dag ser de tre nordligste fylkene i Norge, Sverige og Finland ut som en sammenhengende militærøvingssone. Sverige tjener penger på å leie ut beitemark som treningsfelt (og har nektet å skrive under på Urfolks konvensjonen.) Med endringer i norsk industri har Norge fått et godt rykte innen det industrielle militære kompleks. Og vårt rykte som Fredsnasjon er i ferd med å slå sprekker.

Et sterkt FN

Vi vil alltid sikkerhetspolitisk være avhengig av et sterkt FN og av respekt for folkeretten. WILPF Norge ønsker nedrustning og en overgang til et samfunn hvor forsvarsindustrien blir omskolert til fredelig miljø- og energiteknikk og forskning. Nordområdene skal vernes mot varige ødeleggelser av militær karakter.

Interessert i dette eller andre fredstema?

Denne og andre brosjyrer finner du i PDF-format på www.ikff.no

Kontakt oss:

WILPF Norge, Women's
International League for Peace and
Freedom/Internasjonal kvinneliga
for fred og frihet, (IKFF).

Adresse:

Storgaten 11
0155 Oslo
Norge

Telefon: 93089644

Kontakt: ikff@ikff.no

org.nr.: **983 794 815**

konto: **0531.50.27057**

Nettsider:

Norge: www.ikff.no

Internasjonalt:

www.wilpf.org

Om oss:

WILPF Norge er en organisasjon som er politisk og religiøst uavhengig. Arbeidet i den norske seksjonen bygger på det programmet og de retningslinjer som blir vedtatt på organisasjonens kongresser hvert tredje år og av det internasjonale styret.

Vi fremmer strukturelle forandringer av samfunnet med sosiale, økonomiske og politiske rettigheter for alle. Vi arbeider for nedrustning, ikkevold og fredskultur og et bærekraftig samfunn i økologisk balanse.

Les mer på : **www.ikff.no**